

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, старшого дослідника Дніпрова Олексія Сергійовича – на дисертацію Міньковської Ірини Ігорівни на тему: «Адміністративно-правові засади ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти», подану на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук зі спеціальності 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право

Актуальність теми дослідження. Одним із ключових критеріїв наукової значущості дослідження, яке претендує на здобуття наукового ступеня, є актуальність обраної тематики. У цьому контексті тема дисертаційної роботи Міньковської Ірини Ігорівни на тему: «Адміністративно-правові засади ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти», визначається низкою вагомих чинників, серед яких пріоритетність питань якості освіти, необхідність вдосконалення механізмів публічного управління в умовах децентралізації, цифровізації та воєнного стану в Україні.

На сучасному етапі розвитку української державності, з огляду на євроінтеграційні процеси та відповідні міжнародні зобов'язання, актуалізується проблема ефективного адміністративно-правового забезпечення ресурсної бази системи освіти, зокрема сфери повної загальної середньої освіти (ПЗСО). Ресурсне забезпечення є фундаментальною передумовою для реалізації конституційного права громадян на доступну, безоплатну і якісну освіту. У зв'язку з цим дослідження адміністративно-правових засад ресурсного забезпечення стає особливо важливим для теоретичного обґрунтування та практичного вирішення нагальних освітніх завдань, що стоять перед державою.

Обґрунтованість актуальності теми дисертації посилюється тим фактом, що чинна система правового регулювання освітніх ресурсів демонструє очевидну недостатність і фрагментарність нормативного

забезпечення, що негативно впливає на ефективність управління освітою, особливо в умовах воєнного стану та постійних структурних реформ, включаючи реформу «Нова українська школа». Як слушно зазначає дисертантка, сучасні реалії потребують більш чітких та ефективних адміністративно-правових механізмів, здатних забезпечити комплексний підхід до управління фінансовими, матеріально-технічними, кадровими, інформаційними та науково-методичними ресурсами закладів освіти.

Дисертантка слушно підкреслює, що дослідження теми має практичну невідкладність в умовах цифровізації освітнього процесу та адміністративного управління, яка зумовлює необхідність створення уніфікованих цифрових платформ і механізмів електронного обліку та контролю за освітніми ресурсами. Окрему вагу актуальності додають виклики воєнного стану, що проявляються у пошкодженні та руйнуванні освітньої інфраструктури, необхідності забезпечення безперервності освітнього процесу в умовах переміщення населення, а також забезпечення рівного доступу до якісної освіти в різних регіонах країни.

Важливим аспектом, що обґрунтовує актуальність дисертації, є також глибокий аналіз міжнародного досвіду у сфері ресурсного забезпечення освіти, зокрема практик країн Європейського Союзу та Канади. Вивчення зарубіжних моделей дає змогу виявити найбільш ефективні підходи до організації адміністративного управління освітніми ресурсами, які можуть бути адаптовані до українських реалій з урахуванням специфічних національних та регіональних особливостей.

Отже, вибрана дисертантом тема є актуальною як з теоретичної, так і з практичної точок зору. Вона відповідає сучасним потребам та викликам адміністративно-правового управління освітою, сприяє вирішенню нагальних проблем ресурсного забезпечення освітнього процесу в Україні і має значний потенціал для подальших наукових та практичних розробок. Враховуючи зазначене, слід визнати, що тема дисертації Міньковської Ірини Ігорівни є своєчасною, актуальною і має значну наукову та практичну

цінність для розвитку адміністративно-правового регулювання сфери повної загальної середньої освіти.

Наукова новизна дисертаційного дослідження Міньковської Ірини Ігорівни полягає у комплексному, системному, ґрунтовному і детальному аналізі адміністративно-правових засад ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти з урахуванням сучасних управлінських, соціальних та технологічних викликів. Вперше в українській юридичній науці авторкою представлено повне й всебічне визначення поняття «адміністративно-правові засади ресурсного забезпечення ПЗСО», яке охоплює широкий спектр взаємопов'язаних ресурсних компонентів, включаючи інформаційний, науково-методичний, матеріально-технічний, фінансовий та кадровий аспект. Це визначення дозволяє не лише розширити існуюче понятійно-категоріальне поле адміністративного права, а й забезпечити адекватну теоретичну основу для подальших наукових і практичних досліджень.

Авторка вперше розробила детальну, чітко структуровану авторську класифікацію ресурсного забезпечення, яка враховує сучасні потреби, виклики та вимоги до системи управління освітою. У межах цієї класифікації окремо наголошено на актуальних та перспективних напрямках ресурсного забезпечення, зокрема пов'язаних з цифровізацією освіти. Значну увагу приділено механізмам впровадження сучасних інформаційних технологій, цифрових платформ управління ресурсами, які є інноваційними елементами для української системи освіти.

Уперше дисертанткою запропоновано систематизований, комплексний підхід до визначення адміністративно-правового статусу суб'єктів, які забезпечують ресурси ПЗСО. Це включає чітке розмежування повноважень і відповідальності центральних органів виконавчої влади, місцевих органів самоврядування, керівників навчальних закладів та інших допоміжних суб'єктів, що забезпечує підвищення ефективності та прозорості управління освітою на всіх рівнях.

Важливим аспектом наукової новизни роботи є також детальний аналіз адміністративно-правових механізмів контролю і відповідальності у сфері ресурсного забезпечення. Дисертантка вперше комплексно дослідила і запропонувала концептуальні та практичні підходи до вдосконалення процедур державного контролю за використанням освітніх ресурсів, у тому числі з використанням сучасних цифрових інструментів. Окрему увагу приділено проблемам юридичної відповідальності суб'єктів ресурсного забезпечення, а також можливостям впровадження превентивних заходів та механізмів досудового врегулювання спорів у цій сфері.

Новизна дослідження також яскраво проявляється у глибокому порівняльно-правовому аналізі міжнародного досвіду ресурсного забезпечення освіти. Уперше здійснено систематизоване порівняння моделей ресурсного управління у країнах Європейського Союзу та Канади, що дозволило авторці сформулювати чіткі та обґрунтовані рекомендації щодо адаптації кращих практик зарубіжних країн до українського контексту. Це має суттєве значення для вдосконалення національного законодавства та адміністративно-правової практики.

Крім того, дисертанткою вперше запропоновано конкретні пропозиції щодо законодавчого удосконалення механізму розподілу освітньої субвенції, враховуючи особливості воєнного стану, фінансової автономії закладів освіти та інших викликів. Розроблено інноваційні рекомендації щодо впровадження цифрових форм управління, створення уніфікованої цифрової освітньої платформи, удосконалення нормативно-правової бази у сфері фінансово-організаційного та кадрового забезпечення освітніх закладів.

Отже, наукова новизна дисертації Міньковської Ірини Ігорівни визначається її вагомим внеском у розвиток адміністративного права та освітньої політики, розширенням теоретичних уявлень і практичних інструментів щодо ресурсного забезпечення сфери повної загальної середньої освіти. Запропоновані авторкою нові підходи, класифікації, визначення та

рекомендації сприяють подальшому реформуванню та підвищенню ефективності української освітньої системи.

Ступінь обґрунтованості наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх новизна. У дисертаційному дослідженні Міньковської Ірини Ігорівни на тему «Адміністративно-правові засади ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти» наукові положення, висновки та рекомендації є глибоко обґрунтованими, переконливими та відзначаються значною науковою новизною. Авторка продемонструвала високий рівень методологічної культури, застосувавши комплексний підхід, який включає аналіз чинного законодавства, нормативно-правових актів, наукових праць, емпіричних даних, а також міжнародного досвіду управління ресурсним забезпеченням освіти.

Висока ступінь обґрунтованості наукових положень дисертації забезпечена ретельним та детальним аналізом існуючих адміністративно-правових механізмів управління освітніми ресурсами, що дозволило дисертантці сформулювати конкретні, чіткі та логічні висновки щодо недоліків і перспектив удосконалення нормативно-правової бази. Авторкою детально вивчені особливості функціонування ресурсного забезпечення ПЗСО на різних рівнях (центральному, регіональному, місцевому), завдяки чому наукові висновки та рекомендації набули системності та комплексності.

Одним із важливих аспектів наукової новизни роботи є пропозиція дисертантки щодо розробки комплексної класифікації ресурсів освіти, що включає фінансові, матеріально-технічні, кадрові, інформаційні та науково-методичні компоненти. Така класифікація є логічно обґрунтованою, відповідає сучасним викликам у сфері освіти та надає практичну можливість для удосконалення адміністративно-правових механізмів управління ресурсами.

Авторські висновки щодо необхідності зміни підходів до методики обрахунку освітньої субвенції є новаторськими і водночас практично

важливими. Дисертантка запропонувала дві альтернативні моделі фінансового забезпечення освіти, які підкріплені аналізом зарубіжних практик. Водночас, на думку офіційного опонента, важливим є продовження економічного обґрунтування таких моделей у подальших дослідженнях.

Окрему увагу слід звернути на висновки дисертантки щодо кадрового забезпечення, зокрема на рекомендації щодо вдосконалення процедури атестації педагогічних працівників. Висловлені пропозиції базуються на глибокому аналізі міжнародного досвіду та є актуальними в контексті реформування освітньої системи України. Проте варто зазначити необхідність подальшого опрацювання ризиків бюрократизації та розробки механізмів, що дозволять уникнути суб'єктивізму та формалізму у цьому процесі.

Важливим елементом наукової новизни дисертації є рекомендації щодо вдосконалення нормативно-правового забезпечення цифровізації управління освітніми ресурсами. Авторка аргументовано доводить, що впровадження сучасних інформаційних технологій і цифрових платформ у сфері освіти може суттєво підвищити ефективність управлінських рішень та забезпечити прозорість і підзвітність у використанні ресурсів. Дисертація містить конкретні пропозиції щодо нормативно-правового врегулювання цього процесу, що підкріплені досвідом провідних європейських країн.

Високий ступінь обґрунтованості наукових положень підтверджується також аналізом адміністративно-правових механізмів контролю та відповідальності у сфері ресурсного забезпечення. Дисертантка переконливо обґрунтовує необхідність розробки комплексних механізмів контролю, які б забезпечували ефективне використання освітніх ресурсів, попереджували правопорушення та гарантували прозорість управління.

У цілому, висновки і рекомендації, сформульовані у дисертації, вирізняються ґрунтовністю, системністю і науковою новизною. Вони є логічними, конкретними та спрямованими на вирішення актуальних проблем управління освітніми ресурсами в Україні. Представлені положення мають як

теоретичне, так і значне практичне значення, що підтверджує їхню актуальність і перспективність для подальших наукових і практичних досліджень у сфері адміністративного права.

Відповідність дисертації вимогам, які пред'являються до наукового ступеня кандидата юридичних наук. Передусім, варто зазначити, що робота відповідає критерію актуальності обраної теми, адже вона спрямована на вирішення актуальних і важливих питань адміністративно-правового регулювання ресурсного забезпечення освітньої сфери. Вибрана тема чітко окреслена, її актуальність та практична значущість аргументовано доведено у вступі до дисертації.

Дослідження характеризується високим рівнем теоретико-методологічного забезпечення. Авторка застосувала широкий спектр методів наукового пізнання, серед яких системний, порівняльно-правовий, формально-юридичний, історичний та соціологічний підходи. Це дозволило максимально повно і всебічно проаналізувати предмет дослідження та зробити обґрунтовані висновки і рекомендації.

Об'єкт і предмет дослідження чітко визначені, що відповідає вимогам до кандидатських дисертацій. Об'єктом є система суспільних відносин, які виникають у процесі ресурсного забезпечення повної загальної середньої освіти, а предметом – адміністративно-правові засади такого ресурсного забезпечення. Відповідність визначення об'єкта і предмета дослідження забезпечила чіткість і логічність структури роботи.

Важливо відзначити, що дисертація відповідає критеріям наукової новизни. Дисертантка вперше у вітчизняній юридичній науці комплексно і системно дослідила адміністративно-правові аспекти ресурсного забезпечення сфери ПЗСО, сформулювала нові теоретичні положення, висновки і рекомендації, що мають значення для розвитку адміністративного права.

Результати дослідження підтверджені науковими публікаціями авторки у фахових виданнях, що також відповідає встановленим вимогам. Авторка

належним чином апробувала отримані результати на наукових конференціях та у наукових статтях, що є обов'язковою умовою для наукових досліджень на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Особливо варто відзначити відповідність рекомендацій та висновків практичним потребам у сфері освіти, що підвищує практичну значущість дисертаційного дослідження. Сформульовані авторкою пропозиції можуть бути використані при вдосконаленні адміністративно-правових механізмів ресурсного забезпечення освітніх закладів. Таким чином, дисертаційна робота Міньковської Ірини Ігорівни повністю відповідає вимогам, які пред'являються до наукових досліджень, що подаються на здобуття наукового ступеня кандидата юридичних наук.

Повнота викладу матеріалів дисертації. Оцінюючи дисертаційне дослідження Міньковської Ірини Ігорівни «Адміністративно-правові засади ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти», слід зазначити, що матеріали дисертації викладені у повному обсязі, логічно структуровані та відповідають загальноприйнятим вимогам до кандидатських досліджень у сфері юридичних наук.

Дисертація складається зі вступу, трьох основних розділів, що у свою чергу поділяються на підрозділи, висновків та списку використаних джерел. Така структура забезпечує послідовний і логічно вивірений виклад дослідження, сприяє зручності сприйняття наукового матеріалу та свідчить про системний підхід авторки до розробки обраної теми.

У вступі до дисертації чітко визначено мету, завдання, об'єкт і предмет дослідження, сформульовано наукову новизну, окреслено методологічну базу та елементи наукової апробації результатів. При цьому авторка демонструє розуміння сучасного стану наукової розробки тематики дослідження, актуальність проблематики, яку вона розкриває в подальших розділах роботи.

У першому розділі дисертації представлено ґрунтовний аналіз наукових підходів до розуміння ресурсного забезпечення як адміністративно-

правової категорії, визначено концептуальні засади і класифікацію видів ресурсів, актуалізовано проблему правового регулювання ресурсного забезпечення освіти. Авторка охопила широкий спектр наукових джерел, включаючи українські й зарубіжні публікації, що дозволило їй глибоко розкрити теоретико-методологічну основу дослідження.

Другий розділ присвячено аналізу чинного адміністративного законодавства України у сфері ресурсного забезпечення закладів повної загальної середньої освіти. Авторка провела систематизацію нормативно-правових актів, проаналізувала роль органів публічної влади, виявила низку нормативних прогалин і суперечностей, що свідчить про ретельне опрацювання теми. Окрема увага в розділі приділена практичним аспектам реалізації норм, що дозволяє співвіднести теоретичні положення із реальною правозастосовною практикою.

У третьому розділі дисертації авторка сформулювала власне бачення шляхів вдосконалення адміністративно-правового регулювання у сфері ресурсного забезпечення ПЗСО. Надано пропозиції щодо вдосконалення правових механізмів фінансування, кадрового та матеріального забезпечення, а також зміцнення інституційної спроможності суб'єктів управління освітою. У цьому розділі авторка застосовує результати порівняльного аналізу із зарубіжними моделями, що значно підвищує практичну значущість дисертаційної роботи.

Висновки до кожного розділу є логічними, послідовними та відповідають викладеним положенням. Загальні висновки дисертації підсумовують ключові результати дослідження, містять узагальнення авторських підходів, демонструють завершеність і цілісність роботи.

Список використаних джерел є достатньо репрезентативним і охоплює нормативно-правові акти, наукові праці українських і зарубіжних авторів, аналітичні матеріали, що засвідчує глибоку обізнаність авторки з предметом дослідження та її системний підхід до вивчення теми.

Таким чином, слід визнати, що рівень повноти викладу матеріалів у дисертаційній роботі Міньковської Ірини Ігорівни є високим, відповідає критеріям наукової обґрунтованості та практичної значущості, а також сприяє подальшому розвитку адміністративно-правової науки у сфері освітніх відносин.

Дискусійні положення та окремі недоліки дисертаційної роботи щодо її змісту та оформлення. Попри загальну високу наукову якість дисертаційної роботи Міньковської Ірини Ігорівни, доцільно висловити деякі зауважень, що мають дискусійний характер та потребують додаткового роз'яснення.

1. Потребує додаткового уточнення та глибшої аргументації положення щодо необхідності встановлення чітких нормативних меж кількості дозволених варіантів підручників із одного навчального предмета. На сторінці дисертації, де автор обговорює проблеми видавничої політики (с. 192-194), слушно зазначено, що існуюча практика створює фінансові та організаційні труднощі. Водночас недостатньо враховано ризики можливого обмеження педагогічної автономії, що може призвести до зниження якості освіти через уніфікацію освітнього контенту. Варто було б докладніше проаналізувати міжнародний досвід і навести конкретні приклади країн, де успішно впроваджено подібні нормативні обмеження, оцінюючи їхні позитивні та негативні наслідки.

2. Дискусійним також є підхід авторки до питання кадрового забезпечення, зокрема щодо механізмів атестації педагогічних працівників. Дисертантка пропонує посилення формалізації процедур атестації (с. 31-92), однак недостатньо розкриває потенційні ризики бюрократизації цього процесу та можливості суб'єктивізму в оцінці педагогів. Необхідно додатково проаналізувати міжнародний досвід, щоб сформулювати збалансовані пропозиції. Особливу увагу слід приділити аналізу методик оцінювання педагогічної діяльності, які б дозволили уникнути надмірного формалізму і створення додаткових адміністративних бар'єрів.

3. Авторка пропонує дві альтернативні моделі (с.182-183) нормативного врегулювання, але в дисертації не наведено детального порівняльного аналізу цих моделей із чинною методикою, що суттєво ускладнює оцінку їх ефективності та практичної доцільності. Необхідно було провести більш детальне економічне обґрунтування та моделювання наслідків впровадження запропонованих змін для бюджетів різних рівнів, а також врахувати можливі адміністративні витрати та ризики виникнення фінансових дисбалансів.

4. Комплексний аналіз економіко-правових критеріїв бюджетних витрат є ще одним з науково-дискусійних моментів роботи (с. 38). У дисертації вказано на необхідність встановлення таких критеріїв, проте авторкою не запропоновано конкретних механізмів їх визначення та впровадження, що знижує практичну цінність відповідних рекомендацій. Необхідно було більш детально розглянути питання щодо методики встановлення таких критеріїв, провести аналіз їх практичної ефективності на основі міжнародного досвіду і запропонувати конкретні механізми їх впровадження в українську освітню практику.

5. Авторка здійснила лише частково аналіз адміністративно-правових механізмів забезпечення прав учасників освітнього процесу у контексті ресурсного забезпечення в умовах воєнного стану. Це висвітлено на сторінках дисертації (с. 195) та, на мій погляд, дане питання потребує більшої систематизації нормативних і практичних механізмів, які могли б бути ефективними в надзвичайних умовах. Важливо було б також звернути увагу на міжнародні стандарти і досвід країн, які переживали схожі кризові ситуації, для більш глибокого розуміння можливостей і меж правового регулювання в таких умовах.

Загалом, зазначені зауваження і дискусійні моменти не знижують загальної високої оцінки дисертаційного дослідження, а навпаки, свідчать про його глибину та комплексність, відкриваючи перспективи для подальших наукових пошуків у цій важливій галузі адміністративно-правової науки.

Загальні висновки. Зміст дисертаційної роботи висвітлений повно, систематично, послідовно, а виклад запропонованих в роботі положень базується на ґрунтовному опрацюванні літературних джерел. Авторка обґрунтувала власні висновки проведеного дослідження, які є суттєвим внеском у розвиток адміністративного права України. В цілому, дисертація є самостійним, завершеним науковим дослідженням.

Отже, дисертація Міньковської Ірини Ігорівни на тему: «Адміністративно-правові засади ресурсного забезпечення у сфері повної загальної середньої освіти» є завершеною працею, в якій отримано нові науково обґрунтовані результати, що вирішують конкретне наукове завдання та має суттєве значення для науки адміністративного права, тобто за своєю актуальністю, новизною постановки та вирішенням досліджених проблем, теоретичним рівнем і практичною корисністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає вимогам Порядку присудження наукових ступенів, а її авторка заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата юридичних наук за спеціальністю 12.00.07 - адміністративне право і процес; фінансове право; інформаційне право.

Офіційний опонент:

ректор Київського національного університету
будівництва і архітектури,
доктор юридичних наук,
старший дослідник

Олексій ДНІПРОВ